

Значимість розвитку обдарованості школярів для майбутнього України

Висвітлено окремі питання роботи з обдарованими учнями як одного із пріоритетних напрямів праці вчителів української мови і літератури. Виокремлено характерні особливості обдарованих дітей, виявлено підґрунтя їх розвитку, наведено низку учнівських змагань з української мови і літератури, а також приклади творчих робіт школярів – переможців деяких інтелектуальних філологічних змагань.

Ключові слова: обдарованість, усебічний розвиток, творчість, патріотизм, інтелектуальні змагання, конкурси, перемоги, майбутнє нації.

Sova O. O. Significance of Gifted Students for the Future of Ukraine.

Some aspects of work with gifted students as one of the priorities of work of teachers of Ukrainian language and literature are covered. The characteristics of gifted children are determined, the basis of their development is found. School competitions in Ukrainian language and literature and some examples of creative

works of winners of some philological intellectual competition are given.

Key words: giftedness, comprehensive development, creativity, patriotism, intellectual competitions, contests, victory, the future of the nation.

Талант – це розвиток природних схильностей.

Оноре де Бальзак

Про свої здібності людина може дізнатися, тільки спробувавши прикласти їх.

Луцій Анней Сенека Молодший

Постановка проблеми. Реформування в Україні зумовило нові тенденції розвитку освіти. З'явилася нагальна потреба суспільства у творчих, діяльних, обдарованих, інтелектуально, творчо й духовно розвинених громадянах. Одним із пріоритетних соціальних завдань сучасного суспільства є створення умов, що забезпечують виявлення та розвиток обдарованих дітей і реалізацію їхніх потенціальних можливостей.

Реформи, що відбулися у вітчизняній системі освіти за останні роки, її спрямованість на інноваційні освітні технології змінили ставлення до учнів, що виявляють неординарні здібності. Важливість соціального значення інтелекту визначено в низці документів: Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті, Законі України «Про освіту», Положенні про Всеукраїнські учнівські олімпіади, турніри, конкурси з навчальних предметів, конкурси-захисти науково-дослідницьких робіт, олімпіади зі спеціальних дисциплін та конкурси фахової майстерності.

Виклад основного матеріалу. Кожна дитина по-своєму неповторна. Вона приходить у світ, щоб творити життя, знайти себе: хтось здібний до музики, образотворчого мистецтва, художньої праці, інший – до математики, дехто пише вірші, оповідання. Скільки дітей, стільки й здібностей, які залежать від психолого-фізіологічних особливостей людини, соціального оточення, сім'ї та школи.

Обдаровані діти – цвіт нації, інтелектуальна еліта, гордість і честь України, її світовий авторитет.

Обдарованість – це не лише своєрідне поєднання здібностей людини, а й оригінальний сплав її особистісних якостей. Розвиток і виховання обдарованих дітей вирішує проблему формування творчого потенціалу суспільства. Виховати з обдарованої дитини особистість, адаптовану до складностей сучасного життя, досить важко. У розвитку творчих можливостей учнів велике значення має випереджальний характер навчання й виховання. Його обґрунтував відомий психолог Л. Віготський і пояснив так: «Лише те навчання є добрим, яке передує розвитку дитини, тобто спонукає дитину до життя, пробуджує та приводить у дію низку внутрішніх процесів розвитку».

Обдарована дитина вирізняється очевидними, яскравими, інколи визначними досягненнями або ж має внутрішні задатки для таких досягнень у певному виді діяльності.

У результаті досліджень науковцями виділено такі характерні особливості обдарованих дітей:

– у них чудова пам'ять, яка базується на ранньому мовленні;

– мають великий словниковий запас, із задоволенням читають словники чи енциклопедії, придумують нові слова і поняття;

– можуть займатися кількома справами одразу, наприклад, стежити за декількома подіями, що відбуваються навколо них;

– дуже допитливі, активно досліджують навколишній світ і не терплять жодних обмежень своїх досліджень;

– часто перескакують через послідовні етапи свого розвитку;

– рано починають класифікувати інформацію, що надходить до них;

– із задоволенням захоплюються колекціонуванням, при цьому їхня мета – не приведення колекції

в ідеальний порядок, а її реорганізація, систематизація на нових підставах;

- можуть тривалий час концентрувати увагу на одній справі, вони буквально занурюються у своє заняття, якщо воно їм цікаве;
- мають розвинене почуття гумору;
- постійно намагаються вирішувати проблеми, які їм поки що не під силу;
- відрізняються різноманітністю інтересів, що породжує схильність починати кілька справ одночасно;
- часто роздратовують ровесників звичкою поправляти інших і вважають себе такими, що завжди мають рацію;
- їм бракує емоційного балансу, вони часто нетерплячі та поривчасті.

Обдаровані діти часто є оригінальними у поведінці та спілкуванні. Вони використовують особливі способи спілкування з дорослими й однолітками, чутливі до ситуації спілкування, виявляють уміння спілкуватися, легко вступають у контакт з однолітками, прагнуть до лідерства у спільній діяльності. Обдаровані діти частіше за своїх однолітків обирають роль дорослого в творчих іграх, змагаються з іншими дітьми. Не уникають відповідальності, пред'являють високі вимоги до себе, самокритичні; не люблять, коли до них ставляться із захопленням, обговорюють їхню винятковість, талановитість. Ці діти випереджають однолітків у моральному розвитку, активно прагнуть добра, справедливості, правди, виявляють інтерес до всіх духовних цінностей.

Творчий, інтелектуальний потенціал людей є рушієм прогресу суспільства, тому обдарованість необхідно своєчасно виявити і розвивати.

Виявлення обдарованих і талановитих дітей – це тривалий процес. Обдарована дитина сама себе проявить, якщо вчитель творчий, неординарний, а навчальний процес цікавий, різнобічний, результативний. Завдання школи – підтримати учня й розвинути його здібності, підготувати ґрунт для того, щоб ці здібності було реалізовано.

Нині проводиться чимало інтелектуальних змагань для обдарованих школярів, де вони можуть стати переможцями різних рівнів. Таких учнів є немало й на Волині, бо наші юні земляки неодноразово здобували дипломи I, II чи III ступенів, отримували стипендії Президента України, Кабінету Міністрів України, облдержадміністрації та облради, були відзначені призовими поїздками на Чернечу гору в Канів, у Буковель тощо.

Варто перерахувати низку учнівських змагань з української мови і літератури, якими опікується Волинський інститут післядипломної педагогічної освіти:

- Всеукраїнська учнівська олімпіада з української мови і літератури;
- Міжнародний мовно-літературний конкурс учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка;
- Міжнародний конкурс з української мови імені Петра Яцика;
- Всеукраїнський конкурс учнівської творчості, присвячений Шевченківським дням, під гаслом «Об'єднаймо ж, брати мої!» у номінації «Література»;
- Всеукраїнська гра-конкурс «Соняшник»;

- Всеукраїнський конкурс з українознавства;
- конкурс «Податки очима дітей», що проводить податкова інспекція області;
- Всеукраїнський конкурс есе «Я – європеєць», який проводиться Посольством Литовської Республіки в Україні.

Детальніше зупинимося на творчих змаганнях, де волинські школярі проявляють свої філологічні здібності, осмислюють складні суспільно-політичні та культурні процеси сьогодення. Так, на фінальному етапі VI Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка із 20 учнів-фіналістів 10 мають призові місця, а минулого року їх було аж 16! Волинь гордиться юними талантами.

Із метою вшанування спадщини Т. Шевченка, виявлення творчо обдарованої молоді, розвитку її потенціалу, виховання у молодого покоління поваги до мови і традицій свого народу цей конкурс проводиться як щорічний загальнонаціональний та міжнародний захід, спрямований на підвищення рівня знань учнів та студентів з української мови і літератури, рідних мов і літератур, забезпечення їх усебічного розвитку. Конкурс проводить Міністерство освіти і науки України за сприяння управління освіти, науки та молоді Волинської облдержадміністрації, Волинського інституту післядипломної педагогічної освіти.

Ось як у «Заповіді Тараса Шевченка українському народові» (твір на обласний етап конкурсу) осмислила деякі питання учениця 7 класу Луцького НВК «Гімназія № 14 імені В. Сухомлинського» Богдана Дрозд (вчитель Рудницька Ольга Борисівна, заслужений учитель України):

«Вечір... Гортаю „Кобзар” Тараса Шевченка. Люблю читати його поезію. Ось „Заповіт” – вірш, який повинні знати усі: і дорослі, і малі. Я задумалася. А чи виконали ми заповіді поета?»

*Як умру, то поховайте
Мене на могилі,
Серед степу широкого,
На Вкраїні милій.*

Цей заповіт ми виконали. Коли Тарас Шевченко помер, його поховали в Петербурзі. Та друзі Кобзаря не могли не виконати прохання поета, його перепоховали. Двадцять другого травня тисяча вісімсот шістдесят першого року Шевченко навкі оселився в Україні.

Кобзар дуже хотів, щоб українці стали вільними. Він ненавидів панів та царів, що гнобили, знищували український народ. Тарас Шевченко пережив багато страждань та мук, але він далі боровся за волю для простого люду:

*Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіте...*

І цю заповідь ми теж виконали! Україна стала вільною, незалежною. Але душа поета не полинула до Бога. По його щоці котиться сльоза. Чому ж? Здавалося, ми стали тією новою, „вольною” сім'єю, про яку так мріяв Шевченко. Ні! Не стали ми сім'єю, родиною. На сході України йде війна. Брат убиває брата. Проливається невинна українська кров. Так і хочеться Кобзареві спитати: чому, за віщо, що саме ви не поділили? І його душа волає:

Обніміться ж, брати мої,
Молю вас, благаю!

Чи можна назвати нас сім'єю? Коли ми навіть руки
ближньому не можемо подати, виручити в біді!

І доти буде горювати Шевченкова душа за
Україною, доки ми не станемо єдиним згуртованим
українським народом».

Думається, що й інший твір на фінальному етапі
конкурсу цієї гімназистки був не гіршим, адже
перевірявся поважною комісією в Інституті
модернізації змісту освіти і був відзначений дипломом
II ступеня.

Відродно, що усі троє одинадцятикласниць, які
брали участь у фінальному етапі цьогогорічного
конкурсу, отримали перемогу, здобувши дипломи II
та III ступенів. У творах – публічних виступах на
відкритому суді на захист Тараса Шевченка до царя
Миколи I школярки продемонстрували своє розуміння
творчості генія України, думки молодої людини, що
любить свою країну, мову й літературу, яка
розмірковує над подіями сьогодення, живе для
творення України XXI століття.

Такі й подібні міркування школярів над долею
України у літературних творах різних жанрів –
оповіданнях, нарисах, публіцистичних роздумах, есе,
віршах тощо – відслідковуються й на обласному етапі
Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості,
присвяченого Шевченківським дням, під гаслом
«Об'єднайтеся ж, брати мої!» у номінації «Література».
Приємно було спостерігати за натхненними
обличчями школярів – переможців фінальних етапів
двох конкурсів, пов'язаних з іменем Тараса Шевченка,
які у 2013 році відвідали Чернечу гору, де їх
нагородили дипломами та цінними подарунками.
Прикро, що така традиція більше не підтримується
Міністерством освіти і науки України, бо цьогогоріч до
Канева для нагородження запрошувалися лише
переможці конкурсу імені Тараса Шевченка, щоб
отримати диплом I ступеня, а волиняни посіли II та III
місця. Переможця ж Всеукраїнського конкурсу
учнівської творчості, присвяченого Шевченківським
дням, відзначено дипломом. А цей конкурс є доволі
цікавим для школярів, адже саме тут учні
демонструють глибоке осмислення проблем
сьогодення, чітку громадянську позицію,
оригінальність викладу думок, літературний хист.

Ось який твір написала Юлія Сова, випускниця
Луцької спеціалізованої школи № 1:

«Кетяг калини

Дивлюся в ілюмінатор... Боже, яка краса! Куди не
кинй оком – купчасті молочні хмари заповнили все
довкола. Вони – ніби марево, наче сон, і, певно, дуже
м'які та ніжні на дотик. Я навіть відчуваю їх запах!
Аромат весни, цвіту яблуні або вишні... Заплющую
очі й поринаю в мрії. А вони – чіпкі, солодко-бентежні
– хапають мене за руки й ведуть кудись у безвість. І я
вже не я, а художник-абстракціоніст. Указівним
пальцем на величезному полотні маюю хмарчасті
замки, химерні будинки, небаченої краси садки, де
живе безліч жар-птиць, альтанки, які чомусь дуже
схожі на молочний шоколад... Одним словом, маюю
таке собі білостінне дивовижне містечко, зіткане

з хмар. На душі легко, світло й радісно. Так, як буває
в дитинстві.

Літак набрав висоту – і все залишилося десь там,
унизу: і земля, і садки, і міста, і села, і навіть мої
невгамовні мрії. Від висоти перехоплює дух,
паморочиться в голові... І за мить (чи це лише мені
здалося?) я стаю невагомою. Душа, почувши мій
зойк, обертається пташкою. Здалеку доноситься
пісня:

Доки море перелечу,
Крилонька зітру.

„Крилонька зітру”, – в унісон повторюю рядки й
починаю відчувати своє тіло. „Це стан
перевантаження, – заспокоюю себе. – Учили ж бо з
фізики! Хоча... гм, уява мене так і не залишала. Ні
уява, ні літературні знання. Бач, як доречно братів
Лепких згадала!”

А тим часом довгоочікувана небесна стежина
слалася за океан, до незнайомої країни – Аргентини.
Там живуть мої родичі, котрі вісімдесят років тому
покинули свою землю, на якій родилися й виростили.
Поїхали, звісно ж, шукати кращої долі, не знаючи ні
мови, ні звичаїв чужого краю. А куди дітися? Злидні
злиднями поганяють, стежки жодної не минають, а в
хатиночці – дрібні діти, чим розрадити, чим зігріти?
Ти ба, вже й віршами заговорила!.. Моя бабуся,
сміючись, каже, що це родинне. Чи в тузі, чи в радості
– завжди вірші в підмозі були. Ось і тоді, у далекому
тридцять четвертому році, виплакувала тітка Лізавета
(так її по-домашньому називали) свою долю
Шевченковими рядками:

Тяжко-важко в світі жити
Сироті без роду,
Нема куди прихилиться –
Хоч з гори та в воду.

Куди там „з гори та в воду”, коли трійко дитят, як
зозулят: двоє синочків і донечка – та така красуня,
що й годі казати! Уся в маму – золотокоса, кучерява,
личком гожа... Та й надумали Лізавета й Платон
Харитонюки хліба скуштувати на чужині, у далекій
Аргентині. Не про себе тоді піклувалися, а про дітей.

Як гірко плакала тоді Лізавета, схлипувала, мов
дитина, і, знай, тулилася до матері своєї, старої Марії.
Платон не втішав дружину. Серцем розумів: так треба.
Чим більше виплаче сліз, тим із легшою душею
вирушить у дорогу. А там... Час лікує все, аби терпіння
й здоров'я...

Із великим смутком покидали старих батьків, хату,
друзів, сусідів, Волинь. Із собою взяли найнеобхідніші
речі та ще, правда, кетяг калини й старенький
„Кобзар”, що завжди лежав на покуті. Щойно рушили,
як Лізавета, ковтаючи сльози, серцем заспівала:

Сонце гріє, вітер віє
З поля на долину,
Над водою гне з вербою
Червону калину,
На калині одиноке
Гніздечко гойдає.
А де ж дівся соловейко?
Не питай, не знає.

Ту пісню баба Марія до кінця літ пам'ятатиме. Це
востаннє вона тут, на рідній землі, чула голосочок

свої доні. Прощалася в той день із Лізаветою й калина. Зеленим листям шелестіла, додолу хилилася, свою журбу вітрам виливала, у них щастя-долі для родини благала:

– Летіть, вітри, летіть, рідненькі, через гори й долини, моря й океани в далеку Аргентину й несіть із собою голос України. Як весною буду квітнути, нехай мої пахощі до них долітають, а як ягодами зажарю, хай увесь рід свій згадають. Рід щирий, працюватий, піснями багатий.

Літа вервечкою бігли далі. Гукали за собою. У родині Харитонюків, що мешкала тепер в Аргентині, народилося ще двійко дітей. Сім'я розрослася, пустила коріння. На жаль, уже Лізавета та Платон відійшли в засвіти, але їхні діти й внуки не відцуралися українського роду й досі як святиню зберігають „Кобзар” Тараса Шевченка. Яким щирим було моє здивування, коли я, спілкуючись через скайп із далекою Аргентиною, почула такі рідні українські слова (хай навіть трішки з акцентом) із уст десятирічного хлопчика:

Сонце заходить, гори чорніють,
Пташечка тихне, поле німіє...

Ось тоді я поставила ціль перед собою: будь-що-будь, але іспанську таки вивчу! Моє бажання підігрівала ще й майбутня подорож до екзотичної Аргентини. Тож поспішила записатися на курси з вивчення іноземних мов. Успіхи не забарилися...

Тепер, сидячи в літаку, я в унісон повторювала іспанські слова. Мені хотілося якнайкраще презентувати свою країну, про яку, як мені здається, тепер знають у всьому світі. Я подумки розповідала про ріки, озера, яблуневі та вишневі сади, калинові гаї, густі бори, та насамперед – про людей, які вміють і працювати, і правду боронити.

Розповідала про Майдан, про „Небесну сотню”, про волонтерів та „кіборгів”, про те, як моєму народові „довелось запити з московської чаші московську отруту”. Окрему оповідку підготувала про Тараса Шевченка – українського месію, поводиря нації. Там, на Майдані, груди патріотів України здіймалися від хвилювання – Кобзар був із ними! Це його бойове гасло вселяло в людей віру, кликало до перемоги:

Борітеся – поборете,
Вам Бог помагає!

За вас правда, за вас сила
І воля святая!

Ці рядки, до речі, мої аргентинські родичі зможуть прочитати іспанською. Спочатку я сама пробувала перекласти поезію, однак засумнівалася в художній довершеності. Радості не було меж, коли моя мама в одній із львівських книгарень натрапила на іспанський переклад „Кобзаря”. Оце буде сюрприз!

Утім, у моїй дорожній валізі були ще й інші сюрпризи, які не потребували знання жодних слів – ні українських, ні іспанських. Це хрещаті вишиванки. Поміж них – портрет Тараса Шевченка, рушник зі спілими кетягами калини, жіночі та чоловічі сорочки. Вишивали всі гуртом: і я, і мама, і бабуся, і навіть тітка. Наше помешкання на якихось три місяці перетворилося в справжню мистецьку

майстерню. Та воно того вартувало! Тарас Шевченко вийшов як живий, а червоні ягоди, здавалось, ось-ось затремтять од вітру й посиплються у долоню... І раптом мені спало на думку: чи зберігся той кетяг калини, що привезла тітка Лізавета в далекому 1934 році в Аргентину? Хто його знає... Поки думки губилися в здогадках, серце підказувало: „Зберігся в душі. Інакше б той хлопчик не читав напам'ять вірші Тараса Шевченка”.

Літак ішов на посадку. Я з трепетом у серці готувалася до зустрічі з аргентинськими українцями – вихідцями з волинського краю».

Не хочеться оминати ще один незвичний конкурс – конкурс есе «Я – українець», де перемогу теж здобула Юлія Сова, яку в січні 2015 року було запрошено у Київ, у Посольство Литовської Республіки в Україні (керівник роботи Шкварчук Надія Василівна). Ось цей твір:

«Він прийшов до мене нізвідки. Може, зі сну, може, з уяви... А може, з осіннього туману, що густо клубочився по землі...

Він прийшов! Був дивно одягнений, ніби нетутешній. Несподіваний гість пояснив, що з минулого. З чотирнадцятого століття! Вирішив зайти в гості, бо сьогодні його день, восьме листопада, коли всі православні відзначають свято Дмитра. Оскільки це його друге наймення, то має можливість крізь шар століть повернутися в рідне місто й завітати до когось у гості.

– Я великий литовський князь Любарт-Дмитро, наймолодший син Гедиміна, володар замку в місті Луцьку! Хочу побачити сучасне з Вашою допомогою, очима юної, мрійливої українки, українки з діда-прадіда, що живе в двадцять першому столітті.

– Гаразд, шановний князю, рушайте за мною! Я покажу сучасне мого міста, а отже – і моє.

Вулиці міста неабияк вразили гостя. Проспект Волі (до речі, вельможному литовцю дуже сподобалася ця назва!) майоріли яскравими вітринами крамниць, кав'ярень, піцерій... У торговому центрі „Театральний” князеві найбільше до вподоби припала... домашня випічка. Уявляєте: Любарт зізнався мені, що дуже полюбляє солодощі! Від асортименту інших товарів у нього аж очі розбігалися.

Та, вочевидь, найбільше здивування чекало славного литовського князя біля каси, бо був вражений шляхетною мовою усміхненої дівчини-продавця. У книжковій крамниці „Знання” литовця теж зустріли ввічливо. Князь тим часом, роззираючись по книжковій залі, не стримував своїх емоцій від того, як українці багато читають.

– О так, ми маємо кого читати і ким пишатися! Григорій Сковорода, Тарас Шевченко, Іван Франко, Леся Українка, Ліна Костенко... А скільки нових імен! Я навіть веду цитатник афоризмів відомих людей. Це допомагає по-новому щось осмислити та проаналізувати.

– Ти мислиш по-європейському, дівчинко, – посміхнувся Любарт. – Із книг ми повинні черпати життєву мудрість.

Окрина похвалою сановитого литовця, я відчула гордість за своє місто, країну, український народ.

Так, я європейка! Це знаю, усвідомлюю від народження! Нехай поки що Україна не повністю відповідає європейським стандартам, але для всього потрібен час! А він, час, та люди, що в складний для держави період підтверджують вибір саме такого шляху, зроблять свою справу: Україна – це Європа!

Цьогорічні події в Україні доводять, що українці – це великий народ, який несе в собі цілий духовний світ, традиції та віру багатьох поколінь, бо більшість готові покласти власне життя за свободу й гідність нації.

Я настільки перейнялася довірою до цього приємного молодого чоловіка, що нагадала йому історичні факти, які доводять, що столиця України Київ є „матір'ю міст руських”, як сказав Олег Віщий.

Київ здавна вважався великим європейським містом. Руські князі видавали заміж своїх доньок за іноземних правителів та вельмож. Наприклад, Анна, дочка Ярослава Мудрого, вийшла заміж за французького короля, тож ще у тому далекому 1051 році французька кров змішалася з українською. Вважається, що саме Анна стала еталоном етикету, поклавши початок вишуканим французьким манерам. Інша донька Ярослава – Єлисавета – була віддана за норвезького князя, а потім стала королевою Данії. Найстарша дочка Ярослава вийшла заміж за угорського короля, один син був чоловіком німецької принцеси, інший – одружився на дочці польського короля.

Тож європейські народи споконвіків пов'язують тісні стосунки, в наших жилах тече одна, європейська кров! А українці усвідомлюють себе важливою частиною світу й культури людства!

Після наших довгих розмов та спогадів за горнятком кави князь Любарт з особливим трепетом відвідав свій родовий замок, будівництво якого він розпочав ще в далекому XIII столітті. Я не сміла йому докучати тут, залишила його насолоджуватися споминами. Подумалось, що, мабуть, Любарт-Дмитро небагато знає про сучасну Литву. Невелика країна, а така горда й незалежна! Чотири мільйони людей, працьовитих і надзвичайно патріотичних, зробили свій край квітучим і щасливим! Сьогодні Литва – член ЄС, НАТО. Красуня Президент переймається долею моєї країни, усіляко підтримує й допомагає Україні. Своєю рішучістю й політичною волею люди добилися того, що Литва стала європейською країною, яку цінують у всьому світі. Мені прикро, що моя країна ще не досягла такого рівня, але я вірю в недалеке щасливе майбутнє України. Нам є до чого прагнути!

Ця несподівана й незвична зустріч на перехресті віків допомогла мені усвідомити, що в усі часи найвища цінність – це людина. Якої б національності, релігійних поглядів, уподобань і думок вона не була, варто терпимо ставитися до неї, поважати право кожного бути собою.

– За вами майбутнє. Шкода, що прийшов час прощатися. Пам'ятайте про три речі, що ніколи не повертаються: час, слово, можливість. Важкі часи України ніколи не поновляться, своє тверде слово український народ сказав і доведе свою спроможність, а можливості козацької нації безмежні, бо вона працьовита й чесна! Я вірю у вас! Хай таланить Вам і Вашому народові! Ви того варті!

...Він пішов від мене в нікуди. Може, зі сну, може, з уяви... А може, з осіннього туману...».

Варто згадати й про цікаву Всеукраїнську гру «Соняшник», яка підштовхує вчителів до нових підходів у вихованні патріотизму, підвищенні рівня українознавчої ерудиції та поширенні знань про яскраві, гідні поваги сторінки вітчизняної культури, історії, національні символи, українські традиції. Гра «Соняшник» формує широке, дружнє й креативне коло учнів і вчителів, що роблять спільну цікаву справу, яка переростає у справжнє свято для активних, зацікавлених україністиком патріотів. Окрім того, гра допомагає відпрацювати навички роботи школярів із тестовими формами контролю навчальних досягнень, що необхідно для успішного складання ЗНО. А взяти участь у грі можуть учні навіть 1 класу, таким чином уже змалку долучаючись до величезного мовного дивосвіту, до широких знань про рідну мову, її закони, виразально-зображальні засоби, про національну історію, різні масиви національної культури, осягаючи глибинну сутність народного життя. Творче об'єднання «Соняшник» визначає переможців на різних рівнях: і всеукраїнському, і обласному, і районному, а також нагороджує дипломами та цінними призами. Школярі із задоволенням беруть активну участь у цьому цікавому інтелектуальному змаганні.

Висновки. Таким чином, інтелектуальний, творчий потенціал людей є рушієм прогресу суспільства. Тому обдарованість необхідно своєчасно виявити і розвивати, а в загальноосвітньому навчальному закладі варто створювати оптимальні умови для розвитку особистості кожного школяра, його здібностей і нахилів, для інтелектуального, духовного, морально-естетичного та фізичного розвитку учнів, виховання національно свідомих громадян України.

Література

1. Бех І. Виховання особистості : у 2 кн. – Кн. 1/ І. Бех. – К. : Либідь, 2003.
2. Бех І. Володарювання над собою. Акценти виховної гуманістичної парадигми / І. Бех // Методист. – 2016. – № 5. – С. 26–33.
3. Борисенко В. Мовна вікторина як форма позакласної роботи з української мови / В. Борисенко, К. Сова // Укр. мова і літ. в школах України. – 2016. – № 5. – С. 3–7.
4. Выготский Л. С. Педагогическая психология / Л. С. Выготский. – М. : Педагогика, 1991.
5. Воротня Н. Інновації в роботі з обдарованими учнями / Н. Воротня // Методист. – 2016. – № 5. – С. 5–9.
6. Державна національна програма «Освіта. Україна XXI століття» // Освіта. – 1993. – № 44–46.
7. Вертій О. Шевченкознавство Івана Франка в контексті національного самопізнання та самоусвідомлення українців / О. Вертій // Дивослово. – 2015. – № 3. – С. 45–50.
8. Лагдан С. Мовний турнір: творча співпраця викладача і студентів / С. Лагдан // Дивослово. – 2015. – № 6. – С. 17–20.
9. Пентиліук М. Стратегічні орієнтири підготовки майбутнього вчителя-словесника / М. Пентиліук // Дивослово. – 2014. – № 11. – С. 2–6.